

Sygn. akt II UK 279/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku B. M.

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w B.

o ustalenie stopnia niepełnosprawności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 czerwca 2017 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt VI Ua (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 3 listopada 2014 r. oddalił odwołanie B. M. (dalej także wnioskodawca lub odwołujący się) od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w B. zaliczającego go do lekkiego stopnia niepełnosprawności na stałe.

Na podstawie protokołów badań oraz opinii sądowo-lekarskich Sąd ustalił, że schorzenia odwołującego się uzasadniają zaliczenie go do lekkiego stopnia niepełnosprawności ze względu na schorzenia narządu słuchu oraz kręgosłupa, a orzeczony stopień niepełnosprawności ma charakter trwały.

Przy takich ustaleniach Sąd Rejonowy oddalił odwołanie, stwierdzając że odwołujący się skutecznie nie podważył opinii biegłych lekarzy, którzy - w ocenie Sądu - w sposób przekonujący uzasadnili swoje stanowisko, że dolegliwości, na które cierpi odwołujący się, pozwalają na zaliczenie go do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Skarżący nie zgodził się z opinią lekarza neurologa z dnia 27 marca 2014 r. twierdząc, że jego stan zdrowia się nie poprawił, i wniósł o uzupełnienie materiału dowodowego poprzez dołączenie w charakterze dowodów akt sprawy Sądu Rejonowego w B. VII U (...) oraz Sądu Apelacyjnego w (...) III AUa (...), co – jego zdaniem – było konieczne dla prawidłowości orzekania w sprawie. Sąd, mając na celu zapewnienie biegłej dostępu do całej dokumentacji medycznej, uwzględnił ten wniosek i zarządził dowód z opinii uzupełniającej biegłej neurolog.

Zdaniem Sądu biegła w opinii uzupełniającej w sposób wyczerpujący odniosła się do zarzutów wnioskodawcy. Po dokonaniu analizy akt podtrzymała swoją dotychczasową opinię, wskazując, że w czasie badania odwołującego się, które przeprowadzono w 2014 r. biegła nie stwierdziła obiektywnych objawów zaostrzenia zespołu bólowego kręgosłupa ani zaburzeń funkcji, wobec czego Sąd nie podzielił zastrzeżeń odwołującego się i, przywołując art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm.), uznał że odwołujący się jest niepełnosprawny w stopniu lekkim.

Stanowisko to podzielił Sąd Okręgowy w B. i zaskarżonym wyrokiem (z dnia 14 stycznia 2016 r.) oddalił apelację.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wyjaśnił w toku przeprowadzonego postępowania istotne okoliczności mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, przeprowadzając postępowanie dowodowe, w tym dowód z opinii biegłych lekarzy specjalistów: okulisty, neurologa, laryngologa, reprezentujących specjalności medyczne adekwatne do rodzajów schorzeń i

dolegliwości zgłaszanych przez odwołującego się. Wnioski, które wywiódł z tych opinii, były przy tym w pełni uzasadnione i niczym nie naruszały zasady swobodnej oceny dowodów. Opinie te, na żądanie Sądu drugiej instancji, zostały dodatkowo uzupełnione poprzez wskazanie, na czym polegała poprawa stanu zdrowia odwołującego się w porównaniu do sierpnia 2011 r., stwierdzając że mogły one stanowić podstawę do stanowczego rozstrzygnięcia sprawy.

Wyrok ten został zaskarżony przez odwołującego się skargą kasacyjną w całości. Zarzucono mu naruszenie prawa materialnego tj.: art. 4 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy w przedmiotowym postępowaniu występowały wszelkie przesłanki, aby uznać skarżącego za osobę o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i art. 4 ust. 3 tej ustawy poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (w szczególności z opinii biegłych lekarzy) wynika, że skarżący spełnił wszelkie warunki do zaliczenia go do umiarkowanego, a nie lekkiego stopnia niepełnosprawności, a także naruszenie przepisów postępowania tj.: art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, a tym samym ustalenie stopnia niepełnosprawności w oparciu o pojedyncze opinie biegłych lekarzy specjalistów (z wyłączeniem opinii przeprowadzonych w toku innych postępowań sądowych dotyczących skarżącego mimo że, opinie te zostały załączone do akt niniejszej sprawy), a także poprzez ocenienie kwestii stopnia niepełnosprawności skarżącego bez uwzględnienia stanu jego zdrowia wynikającego z całokształtu okoliczności sprawy, tj. wszystkich zebranych w sprawie opinii biegłych, które łącznie wskazują na umiarkowany stopień niepełnosprawności, przy czym uchybienie to miało istotny wpływ na wynik sprawy, art. 286 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłych sądowych z zakresu neurologii i laryngologii we wskazanym w apelacji zakresie tj. w kwestii przewlekłości i nasilającego się charakteru schorzeń kręgosłupa skarżącego oraz uszkodzenia słuchu, pomimo zaistnienia ku temu potrzeby oraz zgłoszenia w treści apelacji umotywowanych, istotnych zastrzeżeń co do opinii biegłych sądowych, przy czym uchybienie to miało istotny wpływ na wynik sprawy oraz art. 328 § 2 k.p.c. poprzez

sporządzenie przez Sąd Okręgowy w B. uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób lakoniczny i uniemożliwiający w istocie skuteczną kontrolę kasacyjną tez w nim postawionych.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że stwierdzona przez biegłą neurolog w pierwotnej opinii poprawa stanu zdrowia pozostaje w jaskrawej sprzeczności z opinią sporządzoną przez biegłych sądowych w sprawie VI U (...) (wydaną w sprawie dotyczącej kontynuacji prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy), w której stwierdzono, że w stanie zdrowia orzekanego biegli nie zaobserwowali poprawy stanu zdrowia oraz stwierdzili dalszą częściową niezdolność do pracy, co więcej wskazali, iż „ubezpieczony jest przewlekłe leczony z powodu choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa z wielopoziomową dyskopatią szyjną lędźwiową. W jego przypadku, mimo, iż nie pracuje fizycznie, choroba postępuje. (...)”.

Podkreślił nadto lakoniczność uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji, która *de facto* wyklucza możliwość skutecznej kontroli kasacyjnej tez w nim postawionych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnienia, bowiem podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów naruszenia przepisów postępowania, także dlatego, że ocena prawidłowości ustalenia przez Sądy *meriti* stanu faktycznego w oparciu o opinie biegłych w świetle art. 233 k.p.c. i art. 286 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. jest konieczna dla ewentualnej oceny naruszenia przepisów prawa materialnego.

Trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 233 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, natomiast art. 286 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. przewiduje, że sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Uzasadniając naruszenie tych przepisów skarżący wskazał na „Zaistnienie (...) sprzeczności” pomiędzy opiniami biegłych powołanych w analizowanej sprawie

oraz w sprawie skarżącego o rentę z tytułu niezdolności do pracy co, jego zdaniem, „rodziło konieczność jej rozstrzygnięcia, czego jednak Sąd pierwszej instancji nie uczynił.(...)” Na tym tle trzeba wskazać, że zarzuty dotyczące oceny wiarygodności i mocy dowodów oraz nieskorzystania przez Sądy *meriti* z możliwości żądania ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie lub dodatkowej opinii jedynie w wyjątkowych sytuacjach mogą uzasadniać kasatoryjne rozstrzygnięcie sprawy przez Sąd Najwyższy, jako że art. 398³ § 3 k.p.c. wprost stanowi, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Aby skarga odniosła sukces skarżący musiałby przedstawić wywód prawny wskazujący, że w sprawie doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa polegającego na oczywistej sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. W dalszej kolejności skarżący powinien wykazać, że naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

W tym kontekście należy zauważyć, że skarżący nie sformułował żadnego wyводу, w którym przy użyciu argumentacji prawnej przekonywałby Sąd Najwyższy o kwalifikowanym naruszeniu art. 233 k.p.c. i art. 286 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. Ponieważ Sąd Okręgowy podzielił ustalenia Sądu Rejonowego dotyczące stanu faktycznego, to twierdzenie skarżącego, jakoby sądy *meriti* nie odniosły się „choćby w minimalnym stopniu do opinii stanowiących część materiału dowodowego (...) prezentujących odmienny pogląd”, jest nieuzasadnione.

Na marginesie tylko można zaznaczyć, że opinie, na które wskazuje skarżący, dotyczyły oceny stanu jego zdrowia w kontekście zdolności do pracy w postępowaniu o prawo do renty, a nie stopnia niepełnosprawności i mogły w związku z tym odmiennie oceniać stopień dolegliwości neurologicznych. Trzeba bowiem podkreślić, że pojęcia: niepełnosprawności, które zawiera art. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niezdolności do pracy, określone w art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), nie są tożsame, a różnice między nimi występują nie tylko w płaszczyźnie definicyjnej, ale także w

zakresie orzekania o każdym z tych stanów, które z kolei stanowią przesłankę do przyznania innego rodzaju świadczeń bądź uprawnień. Ustawa „rehabilitacyjna” wiąże zaliczenie do stopnia niepełnosprawności ze zdolnością do wykonywania zatrudnienia, a nie z niezdolnością do pracy w rozumieniu przepisów rentowych, a nadto z możliwością wypełniania ról społecznych, jako elementu uczestnictwa w życiu społecznym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2003 r., II UK 386/02, OSNP z 2004 nr 12, poz. 213 oraz z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 222/03, OSNP z 2004 nr 19, poz. 340 oraz z dnia z dnia 12 marca 2014 r., II UK 360/13, LEX nr 1466628).

Gdy idzie natomiast o zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., należy uznać, że Sąd drugiej instancji w sposób wystarczająco jasny uzasadnił swoje rozstrzygnięcie. Odwołał się do ustaleń Sądu Rejonowego dotyczących stanu faktycznego, wskazał na uzupełnienie opinii o dodatkowe wyjaśnienia, czyniąc zadość żądaniom skarżącego, a w konkluzji uznał, że opinie mogły stanowić podstawę do stanowczego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Trzeba podkreślić, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2009 r., I UK 129/09, LEX nr 558286). Tymczasem w analizowanej sprawie przedmiotem apelacji, jak i skargi kasacyjnej, jest w istocie polemika z treścią opinii lekarskich. Odnosząc się na tym tle do zarzutów naruszenia prawa materialnego należy zauważyć, że art. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych stanowi, iż do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (ust. 2), natomiast do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych

kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (ust. 3). Należy zatem stwierdzić, że prawna ocena stopnia niepełnosprawności musi opierać się na opiniach biegłych. Trzeba nadto wskazać, że skarżący nie formułuje żadnych argumentów, które miałyby uzasadniać naruszenie prawa materialnego, zarzucając jedynie niezastosowanie jednego, a niewłaściwe zastosowanie drugiego przepisu. Jego wywody sprowadzają się do – jak już wskazano - bezzasadnych zarzutów prawa procesowego. W konsekwencji można uznać, że także zarzuty naruszenia prawa materialnego są nieuzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na mocy art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji.

r.g.